

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 2. ФЕБРУАРА 1886.

* ГОДИНА XI. *

ПОЗОРИШТЕ

* БРОЈ 20. *

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака представа, иначе сваког месеца поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

МИЛОШ У ЛАТИНИМА.

Слика у једном чину,

од

М. П. ШАПЧАНИНА.

(Наставак.)

Голубан (за се).

Боље б' било, попе, да верујеш.

I. Латин (Латинима).

Да л' ће топуз хитнут' преко цркве?
Не знам... аг' је пребацио хвалом.

(Смеј лукли међу Латинима. Срџба међу Србима.)

Голубан (за се):

Смејете се? Лакше, лакше мало:
Имаћете када и плакати!

II. Латин (исправни пехар).

Чујеш ли ме, српска војеводо,
Латини су старе неверице,
То верују што очима виде!
Ево теби хаљаду перпера.
Ако цркву топузом пребациш.

Милош.

Дозвољава л', бане господине?

Бан (слаткилукавством).

Моме госту све је дозвољено.

(Латини радосни; међу собом зборе живо, посмешиљиво.)

Голубан (за се).

Кад је тако, одох по топузу,
Суђено му летет' под облаке. (Оде.)

Милош (к Полихронију).

Дајеш ли ми благослава, оче?

Полихроније.

Црква ј' свака божи дом на земљи.
Врећат' Бога у његову двору,
Грех је. Ја ти не бих дозволио,
Да на цркву хиташ буздана.
Димитрија ј' опатова црква,
Чија црква оног и благослов.

Опат.

Кад бих знао е ћеш пребацити,
И ја бих ти тако говорио.
Али знадем претурити не ћеш,
Па за то ти дајем благослова.

Милош.

Ал' ако га будем пребацио?

Опат.

Онда (устеже се, гледајући у Латине).
Латини.

Оче, грех на наше душе!

Опат. (Лукаво.)

Сав грех хтедох ја на своја шећа,
Ал' ето га деца разграбила.

Милош (подигнув очи).

„Прости, Боже, и пребела цркво!“
„Да се једном бацим преко тебе:
„Не ћу на те него преко тебе!“
Голубане!

Голубан (који баш улази с топузом).

Ту сам, господару!

Милош.

Буздан!

Голубан.

Ево хале. (За се.) Накострешила се!
Богме та ће јада починити,
Док је Милош само прстом такне,
Па се, луда, докона облака.

Милош (дотле скине горњу хаљину, засуче десни рукав, узме буздан у десницу. Међу господом највећа шишина. Господски се пење на балкон, за њим бан, опат и Полихроније. Они, иза њега, стоје на балкону, а за њима, то сте-

пеницама и на средини сале, Латини и Срби.
Милош, потев се још за један ступањ висе, хитане
буздан. Сви се мало јаче пригну ка отвору од
балкона и гледају. Још јача птичина.

(Пауза.)

Један Латин (машуком главом).

Богме претурио!

Други Латин (мрско).

Није претурио!

Голубан (пред свима).

Претурио, богме, те још како.

Него ход'те да вам шапнем једну:

Замолите доброга опата,

Да вам мало мисе поочита,

Да се коме што год не догоди.

Милошев је топуз самовоља.

Лудоглав је, починиће јада.

(У тај мах чује се пад штоуз, тресак и крхаке прозора и нешто јаука).

Не рекох ли? (За се) Сад ће, Голубане.

Некоме се, богме, присмучило.

(Близки жагор и јаук.)

Шта ћеш, брајко; ко те је терао

Да подмећеш слабачко ти плеће:

(Сврште се.)

Каква ти га хала почешала:

Зна ћеш вазда мене и уштапе.

(Улази мања гомила; с њоме напред Антун; за њим звонар. Голубан, видевши везану леву руку Антунову, за се).

Још на земљи има божје правде.

Побегао, братан, у Латине,

Ал' га стиг'о српски шестоперан:

Тако сваком брату Србљањињу

Ком је тешко у својему јату.

Антун (стaje на среду; око њега куће се Латини).

Ја се десих у прквеног порти

(мршти се од бола).

Кад је топуз доле потегао;

(исто мрштење).

Окрзну ме мало држаљетом,

Избио ми лакат из чашице:

Памтићу га . . . јаох! целог века.

(Сви око њега и сажаљевају га).

Опат. (притворно).

Шта ћеш, синко, судбина ти така;

Што те снашљо попретрни мало,

Своју судбу триљиво понеси.

Кад те боли, сети с' Исукреста.

ЛИСТИЈА.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Господар новица. Позоришна игра у 4 чина и 5 слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић. За Нови Сад првина; приказана 28. јануара о. г.) (Свршетак).

Што се тиче самога приказа ваљало би много штошта рећи. Ми ћемо побрати најглавније, да се из тога види, куда смерамо.

Као што рекосмо, права садржина и лепота овога комада је у богатим, али некако прикривеним психолошким моментима. Њих ваља похватати и достојно проценити, па да се може признati истинитост и природност целога склопа. Читава радња и све прилике овога комада су тек мањи део његове праве садржине, тек, тако рећи, нуждан, конкретан израз онога, што се у душама појединих особа и карактера развија и збија.

По томе је најглавније, да баш ти душевни процеси нађу ону интерпретацију, каку им је писац наменио. Душа и опет душа — то је ду-

ша и живот овом комаду, па њу треба изнети. Речи и друга конкретна срества не иду увек у корак с њоме — често једно друго и у лажтера — па ко би се само на та срества ослонио, промашио би најбоље намере пишчеве. Из његових речи и изражених мисли; иза његове радње и свега што нам је могао пером изнети, има још читав свет исто тако богат и обilan, па то треба да добије свог достојног — ма и немог — израза.

На жалост морамо констатовати, да на нашем приказу не осетисмо те дубље студије. И најглавнијим репрезентантима недостојао је баш тај унутарњи живот, она скривена борба у различним фазама, она вешта уста, што само за то говоре, да се притаје. . . па то нам је умалило уживање овога вечера.

Г. Ружић (Дербеј) заслужује најмање тај укор, и ако се и на њему видело, да се имао борити са неким тешкоћама. Главније моменте у душевној револуцији својој репродуковао је чисто

и јасно, да је гледалац у свакој прилици могао видити, шта се у њему збива. Мирноћа и хладнокрвност, што их душевна надмоћност пружа; разборитост и трезвеност; осећај и страст добили су жива израза и у гласу, и у кретању, и у мимици. Само нам се чини, да прве сцене с Кларом (II. чин) са неке хладноће остале су вишке бледе. Дерблеј, истина, није ни у којој прилици нагла и еруптивна нарав, али где год пристаје, где год што ради, чини то и по осећају и по уверењу. Он никде не сме бити пасиван, а најмање онде, где се тиче тако важног корака, као што је женидба са Кларом. Ако сам писац није то изриком рекао; ако му за ту прилику није речима помогао, даје глумцу у најчешћу Дерблеја карактера маха, да он то допуни и изведе.

Још с већим правом можемо то пригово- ворити гђи *Вујићки* (Клари). Она је и данас била у свом обичном елементу, у трагичној патетици, и једва у два у три маха да се могла ослободити тога. Глас, покрети, мимика и све друго показивало је само бол и вечити бол, а од других потреса душевних слабо се што испицало. И где је било афеката, претурили су се и опет у чисту патетику трагичне нарави и Вујићина. Клара изметла се у један мах у трагичну јунакињу. Колико то није одговарало ни самом карактеру Кларином, а баш ни ситуацијама, у којима беше, толико, и још више, сметало је то целом ансамблу и правој замисли пишчевој. Клара није трагична јунакиња; Клара није ни јунакиња ове драме, па ко јој својом игром извођује то место, тај се огрешио о уметничко схватање те улоге. Дерблеј је душа; Дерблеј је центрум свemu и ако се мало истиче; па ко то заборави, те, тако рећи, на своју руку ради, сувише независна активитета развије, тај је изашао из склада целога склопа. То се десило и г. Вујићки, и ја сам уверен, да је било много њих, који, по игри г. Вујићке судећи, себе запиташе, за што је Оне том комаду дао име „Господар ковница“, кад би било приличније да је наслов „Клара Болијева“. По где-кад би тако што могло ласкати глумици, да је на својим птећима комад носила, али у овом случају је то погрешка. Тиме што г. Вујићка није истакла све оне психолошке моменте оним начином како их је писац замислио; тиме што је из пасивног утицаја прешла у пуни активитет, заинтересовала је публику побочним предметом, а не правом садржином, и учинила је, да је читав комад друкче схваћен.

Гђа Ружићка (маркиза Болијева) учинила је од своје мале улоге лепу сличицу. На њој се лепо видело онај снажан уплив, што га је Дерблеј на целу околицу своју имао. Душевни пре-

врат показао се у свему, и то баш у оној форми, која је одговарала нарави маркизиној.

И гђа Ленка Хадићева (Атенанде) истакла је разговетно главне прте свога карактера. Амбициозна богаташица, хвастава и заједљива супарница, па онда жена, која има образа, да и под кривицом ликује и да се брани — све је то изшло из игре гђе Хадићеве верно и истинито. У сцени са Кларом била је гђа Хадићева доиста изврсна.

Г. Добриновић (Мулине) унео је у своју улогу таман толико комике, колико је нужно. Здравица му беше изврсна, а и разлагање о дуелу пропратио је начином, како га нарав улоге захтева. Мулине је парвени у свима потезима, а сујета његова добила је лепог интерпретатора у нашем уметнику.

Г. Мильковић (Војвода Блињи) слабо се истцао. Чини нам се, да је овога вечера био болестан, па с тога не ћемо о његовом приказу говорити.

Г. Ђурђевић (Октав) као да није дубље студирао значај своје улоге за се и у свези са целим склопом. Његов Октав је без боје, и ми управо не знамо, шта је он с њиме хтео. Са свим погрешно је схватио ону ситуацију, где јавља, да је заволео Сузану.

Други представљачи или нису имали прилике, да се више истакну, или нису то умели. Некима од последњих могли бисмо искрено рећи, да нису за позорницу, или да бар морају с вољом радити, ако ће да се опросте почетничких погрешака. О уметништву или тек о глумачкој рутини не може још бити ни разговора.

Целина представе није са свим задовољила. Узрок је томе онај, што смо га напред истакли — дакле слабо појентирање психолошких момената — а понешто и слаба игра епизодиста. Док нема склада у целој игри, док омахне ма и најситнија улога, већ је много изгубљено. У кору- не сме ни један глас погрешити.

— л —

(Недељни ред позоришних представа.) У уторак 4. фебруара: „Чаша воде.“ Шаљива игра у 5 чинова, од Е. Скриба, превео В. В. — У четвртак 6. фебруара први пут: „Асунта Леонијева“. Позоришна игра у 5 чинова, написао А. Билбрандт, превео Ј. Грчић. — У суботу 8. фебруара с новом поделом улога први пут: „Нови племић“. Позоришна игра у 5 чинова, написао К. А. Гернер, посредно Л. Телечки. — У недељу 9. фебруара: „Сабља Краљевића Марка“. Алего-рија у 2 дела, с песмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хадића, музика од Д. Јенка.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

24. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 2. ФЕБРУАРА 1886.

ЦИГАНИН.

ПОЗОРИШНА ИТРА У 3 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ ОД Е. СИЛЛЕТИЈЕ, ПОСРВИО ЈУСТИН МИЛАН ПИМИЋ,
ЗА ПОЗОРИЩУ УДЕСИО А. ХАДИЋ, МУЗИКА ОД А. МИЛЧИНСКОГ.

ОСОБЕ:

Градић, спахија	.	Милојевић.
Глиша Краткић, богат тежак, нежењен старкеља	.	Ђурђевић.
Борђе, његов синовац	.	Десимировић.
Макса, тежак	.	Васиљевић.
Ракила, његова њена	.	Ј. Добриновићка.
Евица, њена кћи из првог брака	.	М. Максимовићева.
Живко, циганин	.	Ружић.
Петко, његов син	.	Марковић.
Ружица, његова кћи	.	Л. Хаџићева.
Јефта, спахински пандур	,	Банић.
Кипибров	.	Димитријевић.
Анка	.	Д. Бандобранска.
Пела	.	З. Милојевићка.
Савета	просте девојке	С. Миљковићка.
Сока	.	С. Брићева.
Криста	.	Д. Николићева.
Кум	.	Димитријевић.
Девер	.	Петровић.

Збива се у градићевом селу.

Уторак 4. фебруара: „ЧАПА ВОДЕ.“ Хисторијска шаљива игра у 5 чинова,
од Е. Скриба, превео В. В.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места и за ову представу задржати,
нека се изволи тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7^½ А СВРШЕТАК У 10^½ САХАТА.